Jong Zaltbommel in vier kleuren

Een beeld van het gemeentelijke jeugd- en jongerenbeleid 2009-2012

Gemeente Zaltbommel
Afdeling Samenleving en Ontwikkeling
juni 2009

gemeente Zaltbommel

Jong Zaltbommel in vier kleuren

Een beeld van het gemeentelijke jeugd- en jongerenbeleid 2009-2012

Inhoudsopgave

Inleiding door de wethouder	7
De leeftijdsbalk	8
De blauwe fase	10
De rode fase	12
De groene fase	14
De paarse fase	16
Het Centrum voor Jeugd en Gezin	18
Achter de voordeur	20

Inleiding

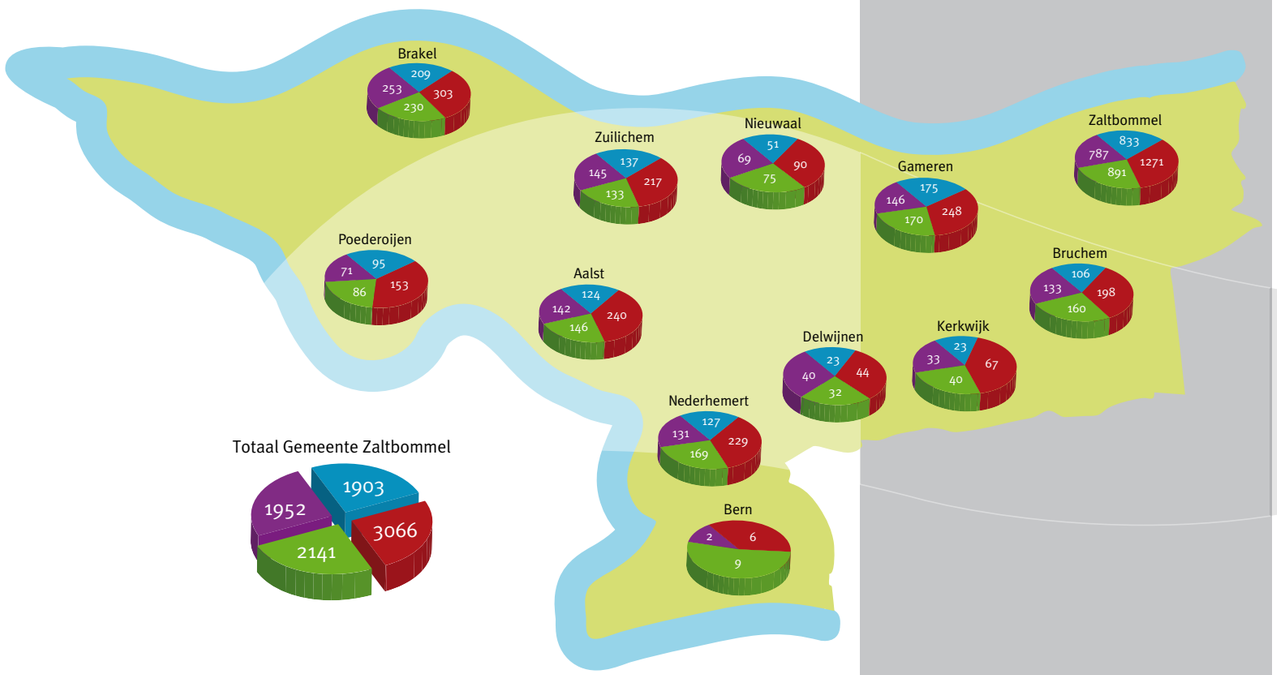
Meer dan ooit staat de jeugd op de maatschappelijke en politieke agenda. Begrijpelijk, want nú investeren in jongeren leidt tot een betere samenleving in de toekomst. Een kind moet zich probleemloos kunnen ontwikkelen in het gezin en in zijn woonomgeving. Die ontwikkeling valt of staat met voorzieningen als opvang, onderwijs, sport en gezondheidszorg. De gemeente Zaltbommel neemt haar taken op het terrein van jeugd- en jongerenbeleid dan ook serieus. We kiezen voor een aanpak samen met jongeren en hulpverleners en verdelen onze aandacht over stad en dorpen. Ons devies luidt: wat goed is, zetten we door; wat minder goed is, verbeteren we.

Gelukkig doet het merendeel van de jeugd het prima en verwerft zich na verloop van jaren geruisloos een volwaardige plek in de samenleving. Slechts één op de zeven rolt er minder gemakkelijk doorheen. Hij of zij heeft extra ondersteuning nodig om de juiste weg in de maatschappij te vinden. En hoewel het om een minderheid gaat, bestaat binnen het gemeentelijke beleid veel aandacht voor de groep die buiten de boot dreigt te vallen.

Deze korte uiteenzetting met de titel 'Jong Zaltbommel in vier kleuren' is niet bedoeld om een compleet beeld te geven van het jeugd- en jongerenbeleid in Zaltbommel. De nota schetst slechts hoofdlijnen en vermeldt voorbeelden. Om het overzichtelijk te houden, gebeurt dat aan de hand van een leeftijdsbalk (zie pagina 4 en 5). Sommige genoemde projecten zijn echter niet uitsluitend bestemd voor de leeftijdsgroep waarbij ze zijn beschreven, maar kunnen ook jongere of oudere kinderen betreffen. Aparte hoofdstukken over het nieuwe Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en het project 'Achter de voordeur' verwoorden twee belangrijke nieuwe ontwikkelingen.

Guus Krähe
wethouder Mens en Samenleving
Zaltbommel, juni 2009

Gedetailleerde informatie over alle onderwerpen in dit overzicht is onder meer te vinden in de conceptnotitie 'Aanzet tot jeugdbeleid gemeente Zaltbommel 2008 en verder'. Daarin zijn schematische weergaven opgenomen van alle lopende projecten en activiteiten.

De leeftijdsbalk, een nieuwe basis

Het jeugd- en jongerenbeleid van de gemeente Zaltbommel gaat over duizenden inwoners tussen 0 en 25 jaar. Nieuw is de indeling in vier leeftijdscategorieën, uitgezet op een leeftijdsbalk. De schakelmomenten op 4, 12 en 18 jaar vallen samen met de gangbare overstap van voorschools naar primair onderwijs, die van primair naar voortgezet onderwijs en het bereiken van de meerderjarige leeftijd.

Op de balk heeft elk van de vier groepen een eigen kleur, gekoppeld aan een scala van specifieke voorzieningen. Het blauwe gedeelte gaat over de allerkleinsten. Het spreekt voor zich dat voorschoolse voorzieningen bij die categorie tot de prioriteiten behoren, maar ook de gezondheidszorg neemt een belangrijke plaats in. Kinderen die in de rode sector vallen, maken gebruik van het basisonderwijs. Dat onderwijs prijkt dan ook bovenaan een lange lijst van aandachtsterreinen. Diezelfde terreinen, zij het dan met een andere invulling, komen terug in het groene deel van de leeftijdsbalk, die voornamelijk leerlingen van het voortgezet onderwijs vertegenwoordigt. Het paarse gedeelte betreft jonge volwassenen. Ook een deel van hun belangen wordt door de afdeling Jeugd en jongeren behartigd. Voorbeelden zijn een opstapje naar werk en huisvesting.

‘Vier kleuren voor vier leeftijdscategorieën’

Verspreiding

Alle leeftijdsgroepen zijn vertegenwoordigd in alle kernen van de gemeente, van Poederoijen tot Bruchem en van Nieuwaal tot Bern. De graphic op de linker pagina waarop per plaats staat aangegeven hoeveel jongeren er wonen en in welke van de vier leeftijdscategorieën ze vallen, geeft een helder inzicht in de verspreiding en vormt een handige basis voor nieuw te ontwikkelen beleid.

0 - 4 jaar

De allerkleinsten vertegenwoordigen in de leeftijdsbalk de blauwe fase. Kinderen tot vier jaar hebben de volle aandacht van de gemeente. Dat komt niet alleen tot uiting in voorschoolse voorzieningen en jeugdgezondheidszorg, maar ook in tal van projecten met betrekking tot welzijn, milieu, veiligheid en verkeer. Vroegtijdig signaleren op sociaal niveau en op taalniveau blijft van groot belang. Een nauwe samenwerking tussen gemeente en uitvoerenden werpt duidelijk vruchten af. Op deze pagina's een paar voorbeelden van lopende projecten.

De blauwe fase

Vóór de geboorte
Het is belangrijk dat kinderen een goede start maken. Daarom leggen de plaatselijke consultatiebureaus in Brakel, Aalst en Zaltbommel tijdens de zwangerschap al de eerste contacten met de aanstaande ouder(s). Nauwe betrokkenheid van verloskundigen en huisartsen is in die maanden van groot belang. Tijdens gesprekken signaleren zij zaken die extra aandacht vragen. Tijdige doorverwijzing naar de juiste zorgverlener kan veel problemen voorkomen.

Huisbezoek
In de eerste levensjaren van elk Bommelaartje speelt het consultatiebureau, onderdeel van de Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk Werk Rivierenland, een belangrijke rol. Groei en ontwikkelingen worden er nauwkeurig bijgehouden. Borstvoeding is een veelbesproken onderwerp sinds onderzoeken keer op keer aantonen dat het overgewicht en allergieën kan voorkomen. Nieuw zijn de huisbezoeken. Bij elk kind van 18 maanden gaat de verpleegkundige een kijkje nemen. Samen met de ouders wordt teruggeblikt op de zuigelingenperiode en gekeken naar de huidige situatie. Thuis is het rustiger en is er meer tijd. Bovendien voelen kinderen zich meer op hun gemak dan op het consultatiebureau. Doorgaans gaat men ook in op de periode die gaat komen. Het opvoeden van een peuter stelt andere eisen aan de ouders. Zonodig kan de verpleegkundige daarbij helpen.

VVE
Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven maken sinds enkele jaren gebruik van speciale programma's voor Voorschoolse- en vroegtijdige educatie (VVE). Daar waar taal en/of ontwikkelingsachterstand wordt gesignaleerd, kan men jonge peuters zodanig begeleiden dat aansluiting op het basisonderwijs soepeler verloopt. Educatieve programma's vinden spelenderwijs plaats. De kleintjes hebben niet in de gaten dat ze aan het werk worden gezet. Het project is een succes dankzij samenwerking tussen speelzalen, basisscholen, het consultatiebureau, de ouders en een toeleidingsfunctionaris (24 uur) van de gemeente.

'Tijdens zwangerschap al naar consultatiebureau'

4 - 12 jaar

Het rode gedeelte van de leeftijdsbalk behelst de periode waarin het basisonderwijs een belangrijke rol speelt in het leven van de jonge gemeenteburger. Het voorzieningenpakket wordt uitgebreid met zaken als cultuur en sport. De GGD neemt de gezondheidszorg over van het consultatiebureau. Tal van projecten zijn toegespitst op de 'rode groep'. Op deze pagina's een willekeurige greep, waaruit blijkt dat opvoedingsondersteuning en participatie ook in deze fase sleutelbegrippen zijn.

De rode fase

Sociaal-cultureel werk
In de Bommelse Nieuwstraat staat het gebouw van Orion, een stichting voor sociaal-cultureel werk. Onder leiding van meer dan tachtig vrijwilligers zijn er dagelijks activiteiten voor jongeren uit de hele gemeente. Al die activiteiten hebben een leerzaam karakter, maar moeten vooral leuk zijn. Ze variëren van koken voor kinderen tot een knutselclub, en van jongerentoneel tot een cursus weerbaarheid voor meisjes. Er bestaat een nauwe samenwerking tussen gemeente en stichting. Die krijgt gestalte door regelmatig overleg en veelvuldig bezoek door de betreffende beleidsmedewerker. Het functioneren van Orion is vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst. Vergelijkbare activiteiten vinden in de dorpen vaak plaats in het kader van kerkelijk jeugdwerk.

Speel-o-theek
De gemeente ondersteunt het werk van speel-o-theek De Schatkist met een waarderingssubsidie. De vrijwilligersstichting levert een bijdrage aan een zinvolle vrijetijdsbesteding en daarmee aan de ontwikkeling van jongeren. Bij De Schatkist, die sinds 2006 is gevestigd in basisschool De Walsprong en twee keer per week zijn deuren opent, zijn veel soorten speelgoed te leen.

'Speelgoed lenen bij De Schatkist'

Home-Start
Ook Home-Start, een project van Humanitas, speelt in de Zaltbommelse samenleving een zinvolle rol. De organisatie biedt opvoedingsondersteuning op tijdelijke basis. Een vijftienkoppig vrijwilligersteam zet zich in voor jonge gezinnen die het even niet meer kunnen behappen. Die inzet betreft geen hulp bij huishoudelijk werk of oppas, maar bestaat louter uit luisteren naar de problemen en een handje helpen bij het oplossen van praktische zaken.

12 - 18 jaar

Wanneer jongeren het basisonderwijs verruilen voor het voortgezet onderwijs, stappen ze op de leeftijdsbalk de groene fase binnen. Ook in die periode, die duurt tot hun achttiende, zijn specifieke voorzieningen noodzakelijk. Die voorzieningen hebben veelal te maken met onderwijs, jeugdgezondheidszorg, welzijn, milieu, veiligheid, verkeer, cultuur, sport en jeugdparticipatie. Op deze pagina's zetten we er een paar op een rijtje.

De groene fase

Huiswerkbegeleiding
Om te zorgen dat iedereen de leerstof op school kan bijbenen en zo weinig mogelijk leerlingen vroegtijdig het bijltje erbij neerleggen, zijn huiswerkgroepen in het leven geroepen. Dankzij een vruchtbare samenwerking tussen stichting Orion en de scholen kunnen scholieren hun huiswerk maken in een rustige omgeving. Ze worden geholpen bij het opstellen van een planning. Het geleerde wordt overhoord en er is hulp bij het maken van werkstukken. Tijdens de afgelopen schooljaren is gebleken dat deelname aan de huiswerkklas een positieve uitwerking heeft op leerlingen en ouders. Schoolprestaties van deelnemers verbeteren zichtbaar.

Mentorprojecten
Op verschillende fronten wordt gewerkt om vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen. Nieuw is de aanstelling van een 'rebound supermentor' bij het middelbaar onderwijs. Zijn (of haar) taak is om kinderen die voortijdig de pijp aan Maarten geven, tóch over de eindexamenstreep te trekken.
Ook het Mentorproject onder het dak van Orion richt zich op deze groep. Omdat het meestal leerlingen betreft die uit eigen omgeving weinig support kunnen verwachten en geen positieve rolmodellen hebben, worden dertig volwassenen elk gedurende een jaar als rolmodel en mentor gekoppeld aan een jongere.

Hangplekken
Doel van de gemeente Zaltbommel is om de overlast door hangjongeren eind december 2011 met de helft te hebben teruggebracht. Om die doelstelling te bereiken, zijn onder meer een jongeren- en een straathoekwerker ingezet, vinden extra activiteiten plaats en realiseert men hangplekken voor de doelgroep. Bij dat laatste is samenwerking met de jeugd van groot belang.

'Schoolprestaties verbeteren zichtbaar'

Jongerenwebsite
Sinds eind juni beschikt de Bommelse jeugd over een eigen website, www.jonginzaltbommel.nl. Scholieren van het Cambium bouwden de site eigenhandig in het kader van hun maatschappelijke stage. Hij is aangehaakt bij www.jongin.nl, het landelijke virtuele Centrum voor Jeugd en Gezin (zie pagina 14) dat is ontworpen om twaalfplussers op een aantrekkelijke manier te informeren.

18 - 25 jaar

Hoewel iemand op zijn achttiende officieel volwassen is, overschrijdt het jeugd- en jongerenbeleid van de gemeente die grens met enkele jaren. De groep 18 tot 25-jarigen heeft zijn eigen specifieke wensen en problemen. Werk en huisvesting gaan op die leeftijd een belangrijke rol spelen. Drugs- en alcoholproblematiek, die bij de 'paarse' leeftijdsgroep met regelmaat wordt gesignaleerd, vraagt gemeentelijke aandacht. En natuurlijk moet de jeugd zijn eigen muziekfeestje kunnen bouwen.

De paarse fase

Boombox
Boombox is een antwoord op de klacht dat in Zaltbommel weinig te doen is voor de jeugd. De stichting is in 2006 opgericht en organiseert jaarlijks een (gratis toegankelijk) muziekfestival en verschillende andere evenementen. Jongeren worden actief betrokken bij de totstandkoming van de drukbezochte feesten. Men biedt een podium aan jonge, lokale artiesten en zoekt aansluiting bij organisaties met overeenkomstige doelstellingen. Al met al reden voor de gemeente om de club een warm hart toe te dragen.

Drugs en alcohol
Van alle jeugdigen loopt ongeveer 15% kans op het ontwikkelen van problemen. Uit leefstijlenonderzoek blijkt dat alcohol en drugs daarbij van grote invloed zijn. Ze leiden bij veel jongeren tot confronterend gedrag. Dergelijke problemen kennen vaak een lange voorgeschiedenis. Op verschillende momenten in de levensloop zijn al voortekenen geweest dat het de verkeerde kant op zou gaan. Die bleven onopgemerkt. Het beleid is er dan ook op gericht daar tijdig een vinger achter te krijgen en, waar mogelijk, in te grijpen. Voorkomen is beter dan genezen.

De bus
Een karakteristieke Amerikaanse schoolbus is eerder dit jaar aangeschaft en doet dienst als rijdend jongerencentrum. Op gezette tijden doet hij alle kernen van de gemeente aan. De gele bus is niet alleen een plek waar jongeren elkaar ontmoeten en wetenswaardigheden uitwisselen, maar ook een informatiecentrum waar folders liggen over de meest uiteenlopende onderwerpen zoals voorlichting over alcohol en drugs. Daarnaast bestaan plannen het voertuig in te zetten voor sport- en spelactiviteiten. Het busproject wordt gecoördineerd vanuit sociaal cultureel centrum Orion in Zaltbommel.

'Rijdend ontmoetings- en informatiecentrum'

Verbinding werkt
Een project dat nog in de kinderschoenen staat, maar zeker aandacht verdient, kreeg de titel 'Verbinding werkt'. Doel is om jongeren die dreigen vast te lopen, te loodsen naar nieuwe perspectieven. Een sleutelrol is weggelegd voor de politie. Die hoort in haar dagelijkse praktijk regelmatig opmerkingen als 'Ik wil wel anders, maar wie wil mij nog hebben?'. Door betrokkene te 'verbinden' met een instelling, een organisatie of een werkgever, kan een jong leven weer op de rails worden gezet. In het pilotproject werkt Politie Gelderland-Zuid onder meer samen met gemeenten, bedrijven, scholen, het Centrum Werk en Inkomen en het Openbaar Ministerie.

CJG

Belangrijk voor alle groepen op de leeftijdsbalk (én hun ouders) is de komst van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Het betreft een plan uit de koker van minister Rouvoet dat twee jaar geleden is omgezet in een wettelijke verplichting. In 2011 moet elke Nederlandse gemeente een CJG in huis hebben.

Centrum voor Jeugd en Gezin

In ieder Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Nederland moet tenminste één fysiek inlooppunt zijn waar jongeren en ouders terecht kunnen met alle vragen over opvoeden en opgroeien, een laagdrempelig punt waar gezinsondersteuning in de meest ruime zin wordt aangeboden. In de gemeente Zaltbommel gaat het naar verwachting al in september 2009 van start. Behalve het inlooppunt aan de Hogeweg 11 zullen onder meer stichting Orion, het plaatselijke maatschappelijk werk en de drie consultatiebureaus in Zaltbommel, Brakel en Aalst als aanspreekpunt fungeren.

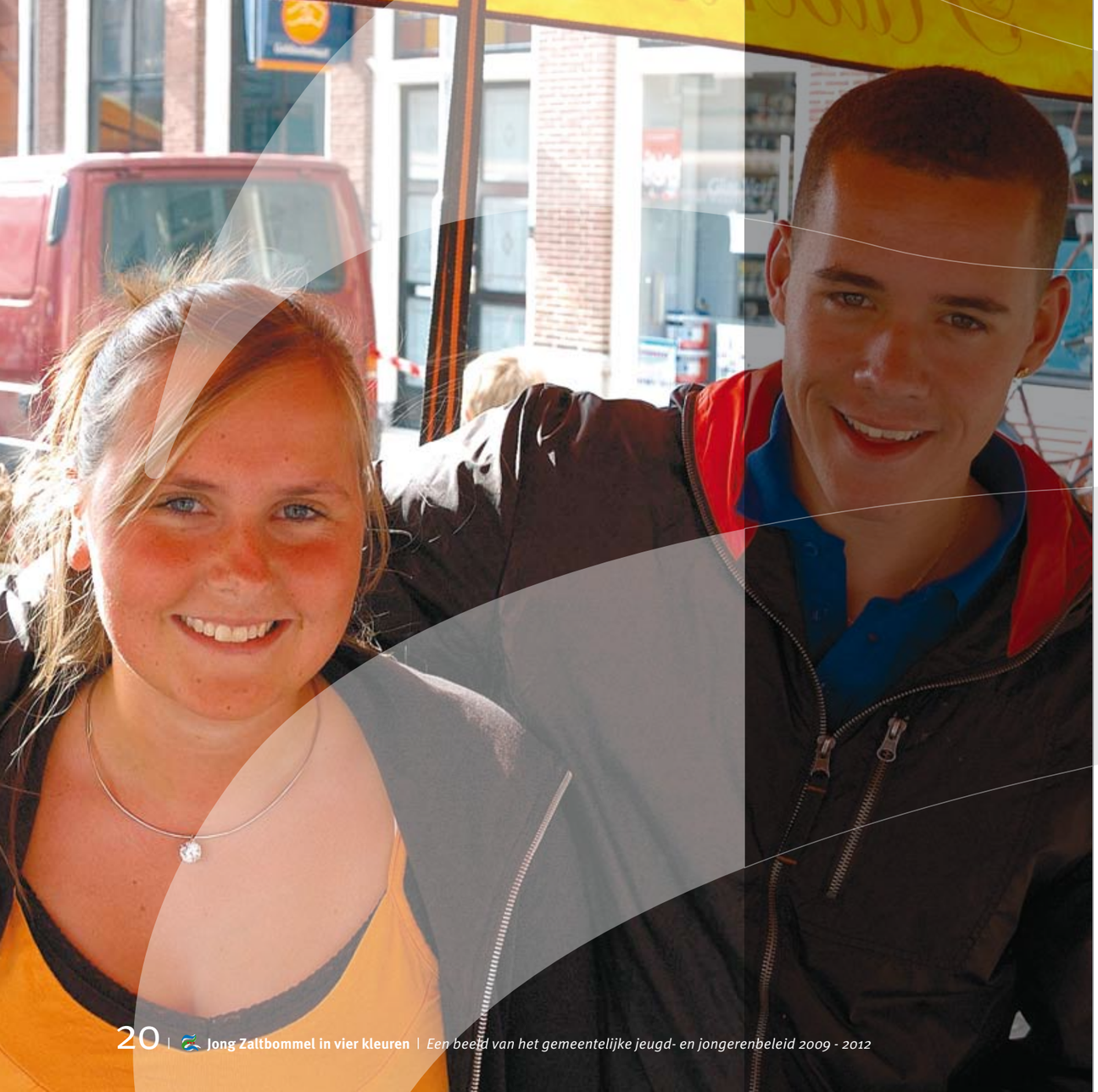
Netwerkorganisatie

Het CJG is eigenlijk een samenwerkingsverband tussen gemeente en veelsoortige hulpverleners onderling. Een netwerkorganisatie dus. Voordeel van die constructie is dat de hulpvrager direct wordt verwezen naar de juiste instantie. Dat werkt stukken sneller en efficiënter dan totnogtoe het geval was. Instellingen die betrokken zijn bij het CJG zijn te onderscheiden in kernpartners en overige instellingen die op lokaal of regionaal niveau hulp en zorg bieden aan jeugdigen. Kernpartners voor Zaltbommel zijn de Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk werk Rivierenland (STMR) en GGD Rivierenland. Andere partijen zijn onder meer Bureau Jeugdzorg, de Reinier van Arkelgroep, Orion en Humanitas.

Teams

Om het netwerk optimaal te laten functioneren, stelt de gemeente vier teams samen. Afhankelijk van de doelgroep waarvoor men werkt, kan zo'n team bestaan uit een docent, een leidster van een kinderdagverblijf, een jeugdverpleegkundige, een sociaal verpleegkundige, een leerplichtambtenaar, een jongerenwerker, een wijkagent en een medewerker van het schoolmaatschappelijk werk. Bij laatstgenoemde ligt de regie van het samenwerkingsverband. De groep vergadert meerdere keren per jaar. Dankzij het fijnmazige netwerk dat zo ontstaat, hoeft geen ouder en geen kind meer buitenboord te vallen.

'Voor alle vragen over opvoeden en opgroeien'

Achter de voordeur

Het laat zich aanzien dat het nieuwe project ‘Achter de voordeur’ een doeltreffend antwoord is op jongerenproblematiek in de wijk De Vergt. De doortastende aanpak van twee hulpverleners, ‘ingehuurd’ door de gemeente, lijkt zijn eerste vruchten af te werpen. Het tweetal, waarvan één een Marokkaanse achtergrond heeft, komt in actie nadat de politie, een jongerenwerker, de school en/of de gemeente misstanden heeft gesignaleerd. Strategie is om de zaak achter de voordeur, dus in het gezin, te bespreken. Allereerst blijkt het belangrijk te zijn de juiste snaar te treffen en vertrouwen te winnen. Pas wanneer een vertrouwensband is opgebouwd, kunnen afspraken worden gemaakt met de raddraaiers. De meeste aandacht gaat uit naar een beperkte groep van circa 25 Marokkaanse gezinnen. Op kleinere schaal komt men ook achter voordeuren van autochtone gezinnen, een enkele keer in de dorpen.

Redactie:
Johan Rijcken, Beleidsadviseur Jeugd en Gezondheid

Vormgeving:
Jan van Kempen, www.graphicsplus.nl

Fotografie:
Bas Moerman, www.basmoerman.nl

Voor meer informatie kunt u contact opnemen
met Johan Rijcken, (0418) 681 636

centrum voor
jeugd en gezin

gemeente
Zaltbommel